Inspiratiemiddag Nieuwe Teelten 2026 Bijeenkomstverslag

Op woensdag 2 september organiseerden we in Oostburg een inspiratiemiddag rond nieuwe teelten, klimaat-adaptieve gewassen en alternatieve verdienmodellen. De bijeenkomst maakte deel uit van de Kenniscarrousel Zwinstreek, een initiatief in samenwerking met Landschapspark Zwinstreek, waarin Euregio Scheldemond, de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Zeeland, samen met ILVO en Proefboerderij Rusthoeve, Viaverda en Inagro en lokale partners grensoverschrijdende praktijk- en demodagen organiseren. Deze editie vond plaats in samenwerking met Dusormil Seeds & Consult, dat in Oostburg sorghum veredelt en zaaizaad ontwikkelt.
Met 26 deelnemers uit Vlaanderen en Zeeland kijken we terug op een inspirerende en inhoudelijke middag waarin telers, bestuurders, onderzoekers en ketenpartners de tijd namen om kennis, ervaringen en wensen uit te wisselen. Centraal stond de vraag hoe nieuwe gewassen en alternatieve teelten kunnen bijdragen aan een toekomstbestendige landbouw.

Teelt en keten van grote engelwortel en mierik : ILVO
Gerda Cnops (ILVO) presenteerde de nieuwste inzichten in de teelt en ketenontwikkeling van grote engelwortel en mierik, twee gewassen die opvallend veel potentie hebben voor multi-valorisatie. Bij grote engelwortel liet de rassenproef met acht ecotypes zien dat zowel het teeltjaar als het ras bepalend zijn voor opbrengst en oliegehalte. De zaadoogst in het derde jaar toont een potentieel van 2,33 ton/ha en 15,15 kg olie/ha. Zaad voor uitzaai wordt best handmatig geoogst van de rijpe hoofdbollen, die groter en kiemkrachtiger zaad voortbrengen. Zaad voor etherische olie kan wel machinaal geoogst worden maar door de ongelijke afrijping is het juiste oogsttijdsstip kiezen een uitdaging. Ze hebben onderzocht dat kiemkracht van zaden sterk varieert tussen hoofd- en zijstengels en af neemt binnen een jaar. De telers verkiezen daarom gezamenlijk hoogwaardig zaaizaad te produceren waarvan ze de kwaliteit verkiezen boven commercieel zaaizaad, dat bovendien niet altijd gemakkelijk beschikbaar is. Dit is een belangrijke stap richting een robuuste keten waarin zowel zaad, als olie uit de wortel waarde genereren.
Ook mierik biedt interessante perspectieven. In de ecotypeproeven kwamen Dansich en Nyrishhemes naar voren als potentieel goede rassen. Dit moet nog bevestigd worden via meerdere teeltseizoenen. Uit voorlopige testen bleek het oliegehalte in één-jarige wortels

hoger te zijn dan in twee-jarige teelt. Als dit herhaalbaar is kan dit naar de toekomst interessant zijn op voorwaarde dat de wortels genoeg biomassa produceren om oogstbaar te zijn. Verwacht wordt dat één-jarige wortels minder diep wortelen waardoor rooien vergemakkelijkt wordt en mogelijks minder opslag geeft het jaar nadien. Als het oliegehalte herhaalbaar en duidelijk hoger is en de wortelmassa groot genoeg is kan dit ook de efficiëntie van het etherisch olieverwerkend bedrijf verbeteren.
Daarnaast bleek éénmalig dat bewaring van de wortels het oliegehalte iets verhoogt, wat een extra valorisatiepunt vormt. De reststroom na destillatie werd onderzocht naar eventuele toepassing voor veevoeder. Het hoge watergehalte van de reststroom vormt hier een bijkomend probleem om economisch rendabel te zijn. Tegelijkertijd blijft verwerking een uitdaging, omdat deze vaak specialistisch en niet regionaal plaatsvindt, wat logistieke uitdagingen en extra kosten met zich meebrengt. Toch tonen beide gewassen aan dat ze een rendabel alternatief kunnen zijn in de rotatie en is afzet verzekerd.

Biobased Garden: nieuwe toepassingen voor de biobased economy
Anneleen Riemens presenteerde de ontwikkelingen binnen de Biobased Garden, opgezet om nieuwe teelt en toepassingen voor de biobased economy te onderzoeken. Besproken gewassen waren onder andere: Paulownia-bomen (agroforestry), vezelgewassen zoals hennep, maar ook minder bekende soorten zoals Sida en Jute en eiwitgewassen voor regionale ketens. Dit leidde tot een interessant gesprek met Frans Temmerman, die toelichtte dat de diversiteit in het aantal tussenschakels in de keten sterk is afgenomen. Hierdoor hebben enkele grote afnemers een sterke invloed op de te telen gewassen en uiteindelijke prijs die telers ontvangen. Met kikkererwt is daarom een producentenorganisatie opgericht, waardoor telers direct toegang hebben tot de groothandel en een eerlijkere kostenverdeling ontstaat. Een voorbeeld van hoe ketensamenwerking de positie van telers kan versterken.

Netwerken en verdieping

Na de presentaties was er ruime gelegenheid voor verdere discussie en ontmoeting bij de stands van ILVO, Inagro, Viaverda, Rusthoeve en Dusormil Seeds & Consult. Hier werd dieper ingezoomd op lopende onderzoeken, waaronder het ILVO-werk rond weegbree, waar werd toegelicht hoe verhoogde wateropname de stikstofconcentratie in de weide kan verlagen door een lagere drogestofproductie, en hoe specifieke wortelstoffen de omzetting van NH_4 naar NO_3 en N_2O kunnen beperken. Daarnaast kwamen de eiwittransitie en diverse biobased innovaties aan bod, met praktijkervaringen uit zowel Vlaanderen (Inagro) als Zeeland (Rusthoeve en Dusormil Seeds & Consult). Hier was er ook ruimte voor gesprek over teelttechniek, verwerking, afzetstructuren en de kansen die nieuwe gewassen bieden binnen regionale ketens. Een praktisch randvoorwaarde die daarbij gemerkt werd door een van de telers dat nieuwe teelten vooral haalbaar worden wanneer drie zaken duidelijk zijn: het verdienpotentieel, een gegarandeerde afzet en een werkdruk vergelijkbaar met bestaande teelten. Deze uitwisseling zorgde voor verdieping én verbreding en vormde een opmaat voor de rondgang langs de demovelden die daarop volgde.

Rondgang langs de demovelden: Sprint vs Marathon

Bezoekers kregen vervolgens een rondleiding langs de proefvelden, waaronder de EIP Sprint vs Marathon-demovelden die Dusormil Seeds & Consult samen met het Louis Bolk Instituut heeft aangelegd. In deze demostroken worden eenjarige en meerjarige gewassen verdeeld in zones (eiwit, olie en granen) naast elkaar getest om inzicht te krijgen in: watergebruik, bodemweerbaarheid, mineralendynamiek, opbrengstpotentie.

Tijdens de rondgang ontstonden waardevolle gesprekken, onder andere over: het gebruik van eiwitgewassen als tussengewas voor extra stikstofbinding en eiwitproductie, de vraag of hiervoor andere genetica nodig is dan bij huidige erwtenrassen, tussenzaai van klaver in luzerne en het positieve effect van water op luzerne, met potentieel vijf snedes per jaar. Daarnaast waren er demonstraties van zowel meerjarige als eenjarige sorghum rassen, en bespraken we veredelingslijnen en teeltstrategieën zoals sorghum-alleen en sorghum-maïs mengteelt. Deze strategieën spelen in op droogte, bodemdiversiteit en nieuwe ketenkansen. De sorghumproeven gaven een helder beeld van de rol die dit gewas kan spelen in klimaatrobuuste rotaties én nieuwe verdienmodellen. Tegelijkertijd werd duidelijk dat er nog uitdagingen liggen in verwerkbaarheid en teeltgemak wanneer sorghum één-op-één wordt vergeleken met maïs, uitdagingen waar goede stappen in worden gemaakt .

Samen vooruit

Met de vele ontmoetingen, inhoudelijke discussies en concrete praktijkvoorbeelden kijken we terug op een geslaagde grensoverschrijdende inspiratiemiddag. We danken alle partners, bezoekers en betrokken organisaties voor hun bijdrage. Samen bouwen we verder aan teelten en rotaties die passen bij het landschap, het klimaat en de landbouw van morgen. Om landbouwers die niet aanwezig konden zijn toch toegang te geven tot relevante informatie, verwijzen we graag naar enkele bronnen en lopende initiatieven binnen de regio:

- **Kenniscarrousel Zwinstreek**: www.euregioscheldemond.be/kenniscarrousel-zwinstreek
- **CropExplore for Farmers** : CropExplore for Farmers
- **Dusormil Seeds & Consult**: DUSORMIL Seeds & Consult: Posts | LinkedIn
- **Biobased Garden (Rusthoeve)**: Biobasedgarden | Agrarisch Innovatie en Kenniscentrum Rusthoeve